בבא להם דרך עקלתון אי הכי סיפא נמי כיון דאמר להם לכו ואני (א) בא אחריכם סמכא דעתייהו: המניח (ב) עובד כוכבים בחנותו כו' המניח יינו בקרון או בספינה כו': וצריכא דאי תנא עובד כוכבים דסבר דלמא אתי וחזי ליה אבל בקרון או בספינה אימא דמפליג לה לספינתיה ועביד מאי דבעי ואי תנא בקרון או בספינה משום דסבר דלמא אתי באורחא אחריתי וקאי אגודא וחזי לי אבל עובד כוכבים בחנותו אימא אחיד לה לבבא ועביד כל דבעי קמ"ל אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בשל סיד אבל בשל טיט דברי הכל כדי שיפתח ויגוף ויגוב מיתיבי ארשב"ג לחכמים והלא (ג) סתומו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה אי אמרת בשלמא בשל טיט מחלוקת היינו דקתני סתומו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה אלא אי אמרת בשל סיד מחלוקת בשלמא למטה ידיע אלא למעלה הא לא ידיע רבן שמעון בן גמליאל הוא דלא ידע מאי קאמרי רבנן וה"ק להו אי בשל טיט קאמריתו סתומו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה ואי בשל סיד קאמריתו נהי דלמעלה לא ידיע למטה מיהא ידיע ורבנן כיון דמלמעלה לא ידיע לא מסיק אדעתיה דאפיך וחזי ליה אי נמי זימנין דחלים אמר רבא הלכה כרשב"ג הואיל ותנן סתמא כוותיה דתנן היה אוכל (ד) על השולחן עמו והניח לגין על השולחן לגין על הדולבקי והניח ויצא מה שעל השולחן אסור מה שעל הדולבקי מותר ואם אמר לו הוי מזוג ושותה אף שעל הדולבקי אסור חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות כדי שיפתח ויגוף ותיגוב פשיטא מהו דתימא כולה רשב"ג קתני לה קמ"ל וכי מאחר דקיימא לן כוותיה דרשב"ג דלא חייש לשתומא והלכתא כוותיה דרבי אליעזר דלא חייש לזיופא האידנא מאי טעמא לא מותבינן חמרא ביד עובדי כוכבים משום שייכא אמר רבא זונה עובדת כוכבים וישראל מסובין אצלה חמרא שרי נהי דתקיף להו יצרא דעבירה יצרא

בבא לכס דרך עקלתון. כשבעל הבית יכול לבא דרך עקלתון דמירתת השתא אתי: **דאי סגא עובד כוכבים.** עובד כוכבים שהיה מעביר כדי יין: **ועביד מאי דבעי.** ואפי' לא הודיעו שהפליג ליתסר: **מחלוקת בשל סיד.** במגופה של סיד שהיא לבנה הוא דחיישי רבנן לשתומא דכיון דלבן הוא לא מיכר בין חדש לישן: **אבל של טיט.** שהוא שחור בתחלתו ואע"פ שהוא נגוב אינו מלבין עד יום או יומים דברי הכל לא חיישינן לשתומא דמיכרא שתימת החור (א)כשאר המגופה ואינו אסור עד שישהא כדי שיפתח ויגוף מגופה חדשה ותנגוב: **והלא סתומו ניכר.** אם היה נוקב חור הרי הוא ניכר: **בין מלמעלה.** שזה חדש והמגופה ישנה: **בין מלמטה.** כשיפתח ישראל את המגופה יראה מתחתיה אותה סתימה לפי שלמעלה (ה) מירח העובד כוכבים והשוה סתומו אבל למטה לא יכול למרח וניכר: **אלא אי אמרת בשל סיד.** קאמרי רבנן הא לא ידיע סתומו מלמעלה והיכי קתני בין מלמעלה בין מלמטה: **דחלים.** מתמלא הנקב מלמטה כלמעלה. חלים סלדי"ר בלע"ז: **פשיטא.** דתנא סתם לן כוותיה ורבא מתני' אתא לאשמועינן: **מהו דתימא.** הא בבא דהיה אוכל עמו על השולחן סיפא דמילתיה דרבן שמעון (ו) והוא קתני לה והכי קתני מתני' רבן שמעון אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב היה אוכל עמו כו' ולא סתמא היא קמ"ל רבא דסתמא היא: **והשתא דקבעינן הלכתא כרבן שמעון דלא חייש לשתומא.** לנקיבת חור שהוא בלא טורח משום דמינכר ולפתיחת חבית כולה נמי דחייש לה רבן שמעון לא קיימא לן כוותיה דהאי זיופא דטירחא הוא ואנן קבעינן באין מעמידין (לעיל דף לא.) הלכה כר' אליעזר דלא חייש לזיופא דחותם אחד האידנא אמאי לא מותבינן חביות סתומות ביד עובדי כוכבים: **משום שייכא.** נקב דק מאד שהוא במגופת חבית להיות ריח היין יוצא ויש לחוש שמא יקדח שם (ט)במקדח ויטעום מן היין: יצרא

היה אוכל עמו על השולחן כו'. תימה דע"כ איירי בלא הודיעו שמפליג מדשרי על הדולבקי וא"כ כי א"ל נמי הוי מזוג ושותה אמאי אסור וי"ל דמ"מ כיון שהחזיק ידו למזוג ולשתות לא מירתת כלל וכן על השולחן מהאי טעמא אסור וכן בסיפא דקתני חביות סתומות כדי ג)שיפתח ויסתום ויסתום ויגוב אסורות ואע"ג דנתפס עליו כגנב על הזיוף ואמר לקמן (דף ע.) דנתפס עליו כגנב מותר מ"מ הכא שאני שא"ל הוי מזוג ושותה ולכך לא מירתת כל כך כיון שהחזיק ידיו למזוג ולשתות: **רבן** שמעון בן גמליאל הוא דלא ידע מאי קאמרי רבנן. וא"ת ולימא ר' יוחנן דפליגי בשל ד)(סיד ובשל) טיט ויהא רשב"ג כמשמעו וי"ל דגמר' גמירי ליה הכי: **והאידנא** דקים לן כר' אליעזר (ז)ולא חייש לזיופא. ופרש"י כרשב"ג דלא חייש לשתומא תרוייהו צריכי הא דקים לן כרבי אליעזר וקים לן כרשב"ג דאי קי"ל כר' אליעזר לבד ולא כרשב"ג ה"א דנהי דלא חיישינן לזיופא דהיינו שיסיר כל המגופה ויעשה אחרת תחתיה כר' אליעזר דאמר לא טרח ומזייף מ"מ איכא למיחש לשתומא דליכא זיופא ואי קי"ל כרשב"ג לבד ה"א דנהי דלא חיישינן לשתומא מ"מ איכא למיחש לזיופא שיסיר כל המגופה ויעשה אחרת תחתיה שזהו קל יותר לעשות (ח) מסתימה שאין בו טורח והלכך נקט תרוייהו כרשב"ג וכר' אליעזר: **מאי** טעמא לא מותבינן חמרא משום שייכא. רש"י גרים שייכא בכ"ף משום דהיין נמשך ויוצא דרך שם ובערוך ט)גרים שיגא בגי"מ על שם גומא קטנה שעושין ו)אותו כהו כמו שיגא דכשורא (סנהדרין דף ז:) והוא נקב קטן שעושין להריח ריח היין דרך שם וקורין לו שוטיא"ל ומכאן משמע דמגופת חבית לבד הוי חותם אחד מדקאמר ודוקא משום שייכא לא מותבינן חמרא ביד עובדי כוכבים ש"מ דהוי חותם אחד סתימת החבית כמו שהיא מגופה בטיט וכן משמע לעיל בסוגיא דאין מעמידין (דף לא.) דקאמר אגנא אפומא דחביתא שריקא וחתימא הוי חותם בתוך חותם משמע הא שריקא לחוד הוי חותם אחד אבל רבינו יצחק בן יהודה שלח לרש"י דוקא לחביות שלהם שהיו של חרס סגי בחותם אחד שעל פי החבית אבל בחביות שלנו שהם מנסרים מחוברים זה לזה אף כי יש חותם אחד על פי החבית מכל מקום יש לחוש שמא יתחוב העובד כוכבים חודו של סכין בין הנסרין או בין השוליים או אפי' באמצע הנסר עצמו ולהוציא היין דרך שם י)ולתחוב הכוס נגד הנקב ומיהו נראה לר"י שאין לחלק בין החביות שלנו לחביות שלהם שהרי לא מצינו שהקפיד התלמוד אפילו מאן דחייש לשתומא לא חייש אלא לנקיבה דמגופת החביות אבל לנקיבה דדופני החבית לא חיישינן וליכא למימר דהיינו דוקא במגופה שסתימה של טיט היה יכול לעשות הנקב אבל לא בשל חרס דהא מגופה איירי במגופה של חרס אלא ודאי היינו טעמא דלא חיישינן לקלקול לדופני החביות ה"ה בחביות שלנו מותר לשלוח יין בחותם אחד על פי החבית ודוקא כשחוזר ורואהו ומכיר את החותם אבל אם שלחו לחבירו והוא אינו חוזר ורואהו צריך חותם בתוך חותם ומיהו אם שולח כתב ידו והודיע לחבירו ענין החותם סגי בכך כמו בהכרת החותם דהעובד כוכבים מרתת מכתב כאילו היה הוא חוזר ורואהו ומכירו וכן משמע לעיל ואע"ג דקים לן כרבי אליעזר דסגי בחותם אחד מ"מ בעינן הכרת חותם משום דקשיא לן דרב אדרב כדפי' לעיל פ' אין מעמידין (שם. ד"ה דאמר) וכן משמע נמי בברייתא דקתני פ' אין מעמידין (שם:) השולח יין ביד כותי ושל ליר ושל מוריים ביד עובד כוכבים אם מכיר חותמו וסתמו מותר ואם לאו אסור אלמא בעינן הכרת חותם ואע"ג דר"ת מוקי לה לעיל כרבנן מדלא נקט יין גבי עובד כוכבים כדפ"ל מ"מ מדרבנן בליר ומוריים נשמע לר' אליעזר ביין והא ליר ומוריים לרבנן קתני בהן ברייתא דסגי בחותם אחד ואפ"ה בעי הכרת חותם ה"ה נמי יין לרבי אליעזר דאע"ג דסגי בחותם אחד מ"מ בעינן הכרת חותם ועוד יש ליישב הברייתא כרבי אליעזר כדפ"ל לפי' רש"י הלכך שמעינן מיניה דאף לר' אליעזר בעינן הכרת חותם מיהו מדקאמר הכא בשמעתין דקיימא לן כרבי אליעזר דלא חייש לזיופא משמע לישנא דלא חיישינן לזיופא כלל דסגי בחותם אחד אפילו בלא חוזר ומכירו דודאי לא טרח ומזייף כלל וגם מנהג העולם היה בסבבר לשלוח יין בחותם א' בלא חוזר ומכירו ואע"ג דלרב ודאי בעינן הכרת חותם כדפ"ל פ' אין מעמידין (שם. ד"ה דאמר) דאל"כ קשה דרב אדרב מ"מ לא קי"ל בהא כרב אלא קים לן כסתמא דתלמודא דשמעתין וכדפרישית וברייתא דלעיל נמי דליר ומוריים שהבאתי יש ליישב דלא אסרה הברייתא אפילו בלא הכרת חותם דהא דקתני בברייתא אם מכיר חותמו וסתמו מותר ואם לאו אסור אינו רוצה לומר אם לאו י)שהלך הישראל ראשון להכירו דאסור אלא ה"ק ואם לאו שהלך לראותו ולא הבין שהוא כמו שעשאו או שכח היאך חתמו ואינו יודע אם הוא כמו שחתמו אם לאו אסור ואז הוא גרוע טפי מאילו לא הלך כלל לראותו שהרי עתה שרואהו ואינו מבחין אם הוא כמו שעשאו יש הוכחה קצת שזייפו העובד כוכבים אבל ודאי אם לא הלך ואינו רואהו כלל הישראל ראשון אחרי שחתמו אלא שהישראל שני מצאו חתום

עין משפט נר מצוה

עז א טוש"ע י"ד סי' קמט סעיף א:

עח ב מיי' פי"ב מהל' מאכלות אסורות הלכ' כו סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קמט סעיף יד:

מסורת הש"ס

א) כפ"א כשאר, ב) [גרס"י שכרי"ף איתא מינקת], ג) כדי שיסתום ויסתום כצ"ל רש"א וע"ש, ד) ל"מ מ"ו, ה) [ערוך ערך א' ע"ש דלפניו ליתא קן], ו) אותן כה. יעב"ץ, ז) צ"ל ולתפוס. רש"א, ח) אולי צ"ל שלא הלך,

◆

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא הלכה כרשב"ג. עיין ב"ב דף קלג ע"ב ברשב"ם ד"ה ת"ש:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמרא ואני אבא אחריכם: (ב) שם כפיסקא סמיך ייני בקרון או בספינה כו' המניח עובד כוכבים בחנותו כו' וצריכא וכו' וחזי לי כצ"ל ואות ה' נמחק: (ג) שם והלא שתומו ניכר כצ"ל וכן בכל העמוד: (ד) שם היה אוכל עמו על השלחן והניח וכו' ולגין על הדולבקי והניחו ויצא: (ה) רש"י ד"ה בין מלמטה וכו' שלמעלה ממרח העובד כוכבים: (ו) ד"ה מהו וכו' דרבי שמעון הוא והוא: (ז) תוס' ד"ה והאידנא דקים לן כר' אליעזר דלא חייש לזיופא וקי"ל כרשב"ג כצ"ל ותיבת ופרש"י נמחק: (ח) בא"ד קל יותר לעשות משתומא שיש בו טורח:

◆

לעזי רש"י

סלדי"ר [שולדי"ר]. להתך.